

ARCHIWUM HISTORII I FILOZOFII MEDYCYNY

ARCHIVES OF THE HISTORY
AND PHILOSOPHY OF MEDICINE

TOM 83
VOL. 83
POZNAN 2020

POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORII I FILOZOFII MEDYCYNY
POLISH SOCIETY OF THE HISTORY AND PHILOSOPHY OF MEDICINE

ARCHIWUM
HISTORII I FILOZOFII
MEDYCYNY

TOM 83

ARCHIVES OF THE HISTORY
AND PHILOSOPHY OF MEDICINE

VOL. 83

POZNAN 2020

Redaktor naczelny / Editor in chief
Andrzej Grzybowski (Poznań, Olsztyn)

Zastępcy redaktora naczelnego / Vice editors in chief
Włodzimierz Witczak (Poznań)
Jarosław Sak (Lublin)

Sekretarz / Secretary
Daria Audziiewicz

Rada naukowa / Editorial board
Robert M. Feibel (St. Louis)
Andrzej Felchner (Piotrków Tryb.)
Ronald S. Fishman (Chicago)
Albert Franceschetti (Geneva)
Henryk Gaertner (Kraków)
Zdzisław Gajda (Kraków)
Robert Heitz (Strasbourg)
Czesław Jesman (Łódź)
Károly Kapronczay (Budapest)
Andrzej Kierzek (Wrocław)
Aleksandra Kładna (Szczecin)
Halina Lichocka (Warszawa)
Donatella Lippi (Florence)
Ewa Skrzypek (Warszawa)
Janusz Skalski (Kraków)
Adam Szarszewski (Gdańsk)
Bożena Urbanek (Sosnowiec)
George Weisz (Sydney)
Eugeniusz Kucharz (Katowice)
Jacek Kotula (Zielona Góra)
Agnieszka Polak (Lublin)

Redakcja językowa i korekta / Editorship & proofreading
Anna Sadczuk

Tłumaczenia i korekta anglojęzyczna / Translating
Mateusz Miernik

Układ stron i redakcja techniczna / dtp
Michał Wójcik
Czasopismo recenzowane / Peer-reviewed magazine

© Copyright by PTHMiF

ISSN 0860-1844

Nakład 100 egz.

Prenumerata oraz sprzedaż na pod adresem: redakcja@ahifm.kylos.pl

Adres redakcji / Editorial board address
ul. Gorczyzewskiego 2/3
60-554 Poznań
e-mail: redakcja@ahifm.kylos.pl

Czasopismo jest członkiem i stosuje się do zasad Komisji Etyki Publikacji (COPE) www.publicationethics.org.
This journal is a member of and subscribes to the principles of the Committee on Publication Ethics (COPE) www.publicationethics.org.

Wersja pierwotna (referencyjna) czasopisma to wersja drukowana.
The original (reference) version of the journal is printed.

Artykuły dostępne również na stronie internetowej / All the materials also available on the website
<http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.cejsh-b7a5ad5e-2016-4ccc-8870-c37931cc3907>

Wydano z pomocą finansową Wielkopolskiej Izby Lekarskiej w Poznaniu

This volume has been published with financial grant from the Wielkopolska Medical Chamber in Poznań

Wydawca / Publisher
Wydawnictwo Polihymnia
ul. Deszczowa 19, 20-832 Lublin, tel./fax 81 746-97-17
e-mail: poczta@polihymnia.pl
www.polihymnia.pl; ebookipolihymnia.pl

SPIS TREŚCI TOM 83

Prace oryginalne

1. **Magdalena Mazurak**

Tomasz Cieszyński (1920-2010) – chirurg i wynalazca.

2. **Jacek Kotuła, Andrzej Kierzek**

Oddział Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze w latach 1953-2019.

3. **Stanisław A. Sroka**

Jan Kośmider z Ostrzeszowa. Zapomniany medyk z początku XVI wieku.

4. **Michał Początek**

Wątki medyczne w biografiach wybitnych Wielkopolan: Stanisława Staszica i Augusta Cieszkowskiego.

5. **Michał Początek**

Miejsce celiakii w podręcznikach akademickich wydawanych w Polsce drugiej połowy XX wieku, na przykładzie wybranych pozycji.

6. **Agnieszka Polak, Jarosław Sak**

Epidemie cholery w XIX wieku na przykładzie Lublina.

7. **Edyta Chomentowska, Agnieszka Polak**

Posługa miłosierdzia na przykładzie medycznej działalności kamilianów i oratorianów na ziemiach polskich w XX wieku.

8. **Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska, Aleksandra Rupocińska**

Profesor dr hab. med. Władysław Dobrzaniecki (1897-1941) – prekursor chirurgii plastycznej i estetycznej w Polsce i jego pacjent, Bogusław Schaeffer (1929-2019).

9. **Michał Adam Palacz**

Historia Polskiego Wydziału Lekarskiego przy Uniwersytecie w Edynburgu, 1941-1949. Nowa perspektywa badawcza.

Recenzje

10. **Tomasz Kazało**

Edmund Waszyński Droga do Asklepiejonu. Wydawca: Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie, Druk: Poligrafia Salezjańska, Kraków, ISBN 978-83-61681-27-4 Data premiery: 9 września 2020, ss. 355 + 1, ilustr.

11. **Andrzej Kierzek**

Jacek Kotuła Nasze lubuskie – lekarskie portrety. Portrety lubuskich lekarzy na 100-lecie odzyskania niepodległości”. Wydawca: Zielona Góra 2020 (Oficyna Wydawnicza

Uniwersytetu Zielonogórskiego)

Wstęp

Zapraszamy do lektury kolejnego tomu „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”. Złożyło się nań dziewięć prac oryginalnych różnych autorów, zapewne znanych już z wcześniejszych publikacji. Tym razem prezentowane teksty dotyczą wyłącznie obszarów medycyny polskiej, od wieku XVI do współczesności. Nie kusząc się o ich ranking ani ocenę merytoryczną (to było wcześniej przedmiotem wnikliwych ocen recenzentów) pragniemy zwrócić uwagę czytelników – toutes proportions gardeés – na dwie prace. Pierwsza, o epidemiach cholery w XIX wieku, może i powinna budzić skojarzenia i porównania z obecną pandemią SARS-CoV-2. Wprawdzie z medycznego punktu widzenia są to fenomeny zupełnie odmienne, jednak można doszukać się w nich niejednego wspólnego elementu. Druga to bardzo interesująca, wykorzystująca mało znane dotąd materiały źródłowe, praca o historii Polskiego Wydziału Lekarskiego przy Uniwersytecie w Edynburgu. Jest to cenny przyczynek wpisujący się w niemałą liczbę wcześniejszych publikacji dotyczących obecności polskich studentów medycyny w zagranicznych ośrodkach akademickich. Wypada przypomnieć, że niektóre z tych prac ogłoszone zostały przed laty w naszym czasopiśmie.

Dopełnienie tomu stanowią dwie recenzje wydawnictw książkowych. Na podkreślenie zasługuje okoliczność, iż książki te ukazały się nakładem wydawnictw prowincjonalnych, co w skuteczny sposób ogranicza ich dostępność i naukowy obieg. Recenzje spełniają zatem rolę nie tylko krytyczną wobec odnośnego tekstu, ale i informacyjną, wskazując na sam fakt edycji.

Życzymy przyjemnej lektury

Andrzej Grzybowski, Włodzimierz Witczak